

N:o 81.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående de kongl. teatrarne; gifven Stockholms slott den 24 mars 1898.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva,

att kongl. dramatiska teaterns byggnad med tomt må försäljas;

att fastigheten n:o 41 i kvarteret Blasieholmen, hvori den s. k. svenska teatern förut varit inrymd, må jemte alla dertill hörande inventarier och dekorationer, som tillhöra fastighetens nuvarande egare, för statsverkets räkning gravationsfri inköpas för en köpeskilling af högst 500,000 kronor;

att för inköpet af ifrågavarande fastighet och bestridande af kostnader för dess förändring till dramatisk skådebana må användas dels försäljningssumman för dramatiska teaterns byggnad med tomt, dels ock af den reservfond, som kommer att af teaterbyggnadskonsortiet till statsverket öfverlemnas, det belopp, som utgör skillnaden mellan kostnaden för svenska teaterns förvärfvande och förändring till dramatisk skådebana och försäljningssumman för dramatiska teatern; skolande fastigheten n:o 41 i kvarteret Blasieholmen till motsvarande belopp gravationsfri ingå i reservfonden, till dess att det belopp, som ur fonden förskjutits, hunnit återbetalas;

att, efter det sist omnämnda fastighet för statsverket förvärfvats, de kongl. teatrarne fasta och lösa egendom må för en tid af tio år upplåtas åt ett aktiebolag med aktiekapital af minst 200,000 kronor, hvilket bolag skall åtaga sig att, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i bilagda förslagskontrakt angifna vilkor och bestämmelser, på ett

konsten värdigt sätt å de kongl. teatrarne utöfva teaterverksamhet omfattande så väl sångscenens som talscenens område; samt

att nämnda bolag må ega att för berörda ändamål uppbära, utom Hans Maj:t Konungens bidrag, det ordinarie statsanslaget till kongl. operan, teaterfastigheternas afkomst och den årliga räntan å de kongl. teatrarne reservfond.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Hans Wachtmeister.

Förslagskontrakt.

Emellan Kongl. Maj:t och kronan, å ena, samt de kongl. teatrarnes aktiebolag, å andra sidan, är följande öfverenskommelse träffad.

§ 1.

Till de kongl. teatrarnes aktiebolag upplåter Kongl. Maj:t och kronan till afgiftsfritt begagnande så väl den af teaterbyggnadskonsortiet uppförda nya teaterbyggnad vid Gustaf Adolfs torg i Stockholm som ock den statsverket tillhöriga fasta egendomen n:o 41 i kvarteret Blasieholmen.

De sålunda upplåtna egendomarne, med hvilka följa alla kronan tillhöriga dekorationer, attributer, möbler, biblioteksföremål, maskiner m. m. af hvad slag och beskaffenhet det vara må, som hittills ingått bland de kongl. teatrarnes tillhörigheter, skola, med undantag af de för uthyrning afsedda lokaler, för tiden från och med ingången af spelåret 1898—1899 för teaterverksamhet användas; dock att bolaget icke skall vara pligtigt att börja spelverksamheten å de särskilda teatrarne förr än dessa blifvit för ändamålet färdiga.

§ 2.

Byggnaderna underhållas af Kongl. Maj:t och kronan genom dess öfverintendentsembete.

Alla dekorationer, kostymer och öfriga requisita af hvad namn de vara må, som under kontraktstiden anskaffas, tillfalla genast Kongl. Maj:t och kronan, som hvarken därför eller för inträdda förbättringar har att lemna godtgörelse.

§ 3.

Bolaget eger uppbära all afkomst af fastigheterna, men bekostar sjelft uppvärmning, belysning, vattenförbrukning och den renhållning, som icke författningsenligt åligger myndigheterna.

§ 4.

Redan upprättade hyreskontrakt rörande lägenheter inom teaterfastigheterna äro för bolaget bindande.

De hyreskontrakt rörande sådana lägenheter, hvilka komma att af bolaget upprättas, skola, der de afse längre tid, än bolagets besittningstid räcker, underställas Kongl. Maj:ts pröfning och fastställelse.

§ 5.

Till bestridande af teatrarnes utgifter må användas, förutom recett- och extra inkomster samt den i § 3 omförmälda afkomst af fastigheterna, de årliga anslag, som af Hans Maj:t Konungen och af staten lemnas de kongl. teatrarne, äfvensom räntan å den reservfond, som det åligger teaterbyggnadskonsortiet att tillhandahålla, till den del denna reservfond — deri inbegripna de belopp, hvarmed densamma jemlikt bestämmelserna i detta kontrakt kan varda ökad — icke blifvit eller blifver använd vare sig för förvärfvande af egendomen n:o 41 i kvarteret Blasieholmen och för denna egendoms apterande till dramatisk teater eller för teaterverksamhetens upprätthållande, på sätt här nedan sägs.

I öfrigt må för bestridande af kongl. teatrarnes utgifter nämnda reservfond, hvilken under benämning »kongl. teatrarnes reservfond» skall ställas under kongl. statskontorets förvaltning och icke må förvexlas med den *bolagets* reservfond, som på grund af stadgandet i § 29 af lagen om aktiebolag den 28 juni 1895 bolaget kan komma att afsätta, anlitas allenast om och i den mån Kongl. Maj:t, efter det bolagets aktiekapital gått förloradt till ett belopp motsvarande 5,000 kronor mindre än två tredjedelar, kan, på framställning af bolagets styrelse, finna skäligt att om sådant anlitage i nåder besluta.

Hvad bolaget sålunda fått använda af de kongl. teatrarnes reservfond skall, så snart teaterverksamheten lemnar disponibelt öfverskott och innan någon som helst årsvinst må beräknas, till berörda reservfond återbäras.

§ 6.

Teaterverksamheten skall af bolaget utöfvas på ett konsten värdigt sätt samt omfatta arbeten tillhörande så väl sångscenens som tal-scenens område, och ordnas denna verksamhet enligt de närmare bestämmelser, som varda af Kongl. Maj:t genom utfärdadt reglemente eller annorledes i nåder gifna.

§ 7.

Den årsvinst, som af bolagets verksamhet uppstår, skall sålunda användas:

att, derest bolagets verksamhet under ett eller flera år visat förlust, så att aktiekapitalet till större eller mindre del gått förloradt, detta skall i främsta rummet med vinsten till sitt ursprungliga belopp fyllas;

att, sedan derefter, i enlighet med § 29 af lagen om aktiebolag den 28 juni 1895, afsättning till bolagets reservfond egt rum med tio procent af öfverskottet, af återstoden skola till aktieegarne utdelas fem procent å aktiekapitalet; och

att af hvad som derefter å årsvinsten ytterligare återstår två tredjedelar skola afsättas till en dispositionsfond, hvilken skall vara afsedd att i första hand täcka eventuella förluster å bolagets verksamhet och från hvilken fond fördenskull någon utdelning icke må under kontraktstiden ega rum i vidsträcktare mån, än att, derest för något år bolagets bokslut icke skulle utvisa så stor vinst, att den ofvan stadgade ränteutdelningen till aktieegarne kan ega rum, men vid tiden för bokslutet å berörda dispositionsfond finnas tillgångar, hvilka icke äro erforderliga för täckande af redan uppkomna förluster å bolagets verksamhet, sagda tillgångar må få användas för fullgörande af den ränteutdelning, som icke kunnat med årsvinsten bestridas.

Den återstående tredjedelen af årsvinsten skall, för den händelse större eller mindre del af de kongl. teatrarne ofvanberörda, under kongl. statskontorets förvaltning stående reservfond blifvit använd till inköp af annan teaterfastighet, inlevereras till nämnda reservfond, intill dess densamma uppnått sitt ursprungliga kontanta belopp af 500,000 kronor, hvarefter jemväl denna tredjedel lägges till dispositionsfonden.

Skulle vid kontraktstidens utgång verksamheten finnas hafva lemnat vinst, som ej blifvit på grund af härofvann meddelade bestämmelser redan använd, skall denna vinst, deri jemväl inberäknadt hvad af dispositionsfonden finnes kvar, utdelas på så sätt, att, derest vid nämnda tidpunkt kongl. teatrarne reservfond ej redan blifvit uppbringad till 500,000 kronor, sistberörda fond skall till nämnda belopp i första rummet fyllas, samt att af hvad som derefter å vinsten må återstå en tredjedel skall tillfalla kongl. teatrarne pensionsinrättning och en tredjedel kongl. hofkapellet pensionsinrättning, hvaremot i afseende å återstående tredjedelen skall sålunda förfaras, att, i händelse prolongation af detta kontrakt kommer att ega rum, denna tredjedel skall bilda en dispositions-

fond, till hvilken bolaget dock icke må ega vidsträcktare rätt än den bolaget eger till den dispositionsfond, hvilken kan komma att bildas under den tioårsperiod detta kontrakt afser; men, derest prolongation af detta kontrakt icke eger rum, skall sistberörda tredjedel tilläggas ytterligare de kongl. teatrarne förutnämnda reservfond.

§ 8.

Bolagets styrelse skall bestå af fem personer, deraf Kongl. Maj:t utser vare sig inom eller utom bolaget tre och af dessa en till ordförande och en till verkställande direktör. De två öfriga styrelseledamöterna väljas af bolagsmännen å bolagsstämma.

Verkställande direktören, hvilken skall vara de kongl. teatrarne chef, handhåfver hela förvaltningen, så väl den konstnärliga som den finansiella; dock att följande frågor skola af verkställande direktören föredragas inför bolagets styrelse, som eger att i dem besluta, nemligen:

uppgörande af teatrarne inkomst- och utgiftsstat;er;

anställande af intendent;

engagement af följande, den artistiska och sceniska afdelningen tillhörande personal, nemligen kapellmästare, regissörer, kormästare, balettmästare, artister för sångscenen och för talscenen samt premierdansörer och -dansöser, äfvensom tillfälliga engagement;

anställande af kassör, chef för den tekniska afdelningen, maskinmästare och förrådsförvaltare;

uppsättning af nya teaterstycken, förnyelser och förbättring af dekorationer m. m. till äldre stycken, då kostnaden öfverstiger 5,000 kronor; samt

bestämmande af biljett- och abonnementspriser.

Skulle de kongl. teatrarne chef af sjukdom eller annan anledning blifva för någon tid förhindrad att sin befattning bestrida, åligger det bolagets styrelse att derom göra anmälan hos Kongl. Maj:t, som i sådant fall utser en t. f. chef, hvilken i denna sin egenskap skall för den tid teaterchefens förfall fortfar vara bolagets verkställande direktör och ledamot i styrelsen.

§ 9.

Förvaltningen och räkenskaperna skola för hvarje spelår granskas af två revisorer, deraf en utses af Kongl. Maj:t och den andre väljes af bolaget å bolagsstämma; skolande ett exemplar af revisionsberättelsen till Kongl. Maj:t genom bolagets försorg insändas.

§ 10.

Samtliga de af Kongl. Maj:t utsedda ledamöter i bolagets styrelse äfvensom den af Kongl. Maj:t utsedde revisorn skola af bolaget åtnjuta arfvoden till de belopp, som af Kongl. Maj:t, efter bolagets hörande, bestämmas.

§ 11.

Derest en teaterlevskola varder inrättad vid kongl. musikkonservatorium, åligger det bolaget att till upprätthållande af denna skola lemna ett årligt anslag af sextusen femhundra kronor.

§ 12.

Bestämmelser i de uti §§ 7, 8, 9 och 10 omförmälda hänseenden skola i bolagets ordning vara inryckta.

§ 13.

Denna öfverenskommelse gäller till och med utgången af spelåret 1907—1908. Sker ej uppsägning senast 6 månader före kontraktstidens utgång, anses kontraktet förlängdt på ytterligare 10 år.

Skulle emellertid bolaget på grund af de i lagen om aktiebolag den 28 juni 1895, § 54, förutsatta omständigheter komma att under löpande kontraktstid upphöra, är denna öfverenskommelse häfd, och Kongl. Maj:t och kronan inträder omedelbart i det fria förfogandet öfver så väl fastigheter som teaterutensilier och ej utbetalda, bolaget, enligt § 5 af detta kontrakt, tillförsäkrade anslag.

Derest under kontraktstiden Hans Maj:t Konungens eller statens anslag till de kongl. teatrarne skulle nedsättas under de belopp, hvarmed dessa anslag för närvarande utgå, må bolaget ega att från och med ingången af det spelår, för hvilket sådan nedsättning blifver gällande, varda från detta kontrakt befriadt.

§ 14.

Skulle bolaget bryta emot sina åtaganden i detta kontrakt, skall detsamma, derest sådant från Kongl. Maj:ts och kronans sida påyrkas, anses vara genast förverkadt.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 mars
1898.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
                  WIKBLAD,
                  GILLJAM,
                  friherre RAPPE,
                  CHRISTERSON,
                  ANNERSTEDT,
                  VON KRUSENSTJERNA,
                  grefve WACHTMEISTER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet grefve Wachtmeister
anförde i underdånighet:

I en, till Eders Kongl. Maj:t ingifven skrift af den 28 februari 1889
framlade öfverståhållaren friherre C. G. A. Tamm med flere ett förslag
till uppförande af en ny teaterbyggnad å operahusets tomt och betryg-
gande i sammanhang dermed af teaterinstitutionens framtida ställning.
Enligt detta förslag skulle de medel, som till förevarande ändamål er-
fordrades, hufvudsakligen beredas dels genom ett byggnadsbidrag från
Stockholms stad till belopp af 600,000 kronor, dels ock genom behållna
vinsten å ett premieobligationslån. Till kostnaden för byggnadens upp-
förande och inredning samt för nyanskaffning af dekorationer och dy-
lika föremål skulle användas, i främsta rummet och uteslutande för
byggnadsarbetet, det från Stockholms stad påräknade bidrag och der-

efter vinsten å premieobligationslånet efter afdrag af de 500,000 kronor deraf, som skulle afsättas till bildande af en reservfond för teaterverksamhetens bedrifvande. Till denna fond skulle ingå dels nyssnämnda 500,000 kronor, dels hvad af vinsten i öfrigt å premielånet ej behöfde för byggnadsarbetet samt inredningen och nyanskaffningen tagas i anspråk och dels, efter teaterverksamhetens början, möjligen dervid uppkommande öfverskott. Fonden vore afsedd att med ej blott deraf fallande ränta, utan äfven kapitalbelopp, om deraf gjordes behof, betäcka brist, derest sådan tillfälligtvis skulle vid teaterverksamheten uppstå, hvarefter vid bättre tider och inträffande öfverskott fonden skulle af recettinkomster återfå hvad den sålunda förskjutit. Såsom understöd för teaterverksamhetens bedrifvande på ett konsten värdigt sätt förut-sattes uttryckligen, dels att Eders Kongl. Maj:t fortfarande understödde teatern med ett bidrag af 60,000 kronor och dels att Riksdagen ånyo beviljade ett årligt ordinarie anslag å 60,000 kronor.

Sedan med anledning deraf att förslagsställarne för uppnående af det med ofvanberörda förslag åsyftade mål påräknat viss medverkan från Stockholms stads sida Eders Kongl. Maj:t anbefalt öfverståthållare-embetet att från Stockholms stadsfullmäktige inhemta yttrande i ärendet, beslöto stadsfullmäktige den 18 mars 1889 att i bidrag till den nya teaterbyggnadens uppförande anslå 600,000 kronor under vilkor, bland andra, att Eders Kongl. Maj:t årligen med 60,000 kronor och Riksdagen med ett årligt ordinarie anslag å lika stort belopp understödde teaterverksamheten samt att, om teaterverksamheten i den nybygda lokalen komme att upphöra eller det ordinarie anslaget icke vidare blefve till ofvannämnda belopp af 60,000 kronor af Riksdagen beviljad, staden egde rätt att af staten återbekomma sitt tillskott af 600,000 kronor; hvarjemte staden åtog sig att, om teaterverksamheten skulle upphöra och någon reservfond då funnes i behåll, använda denna till det kultur-ändamål, Eders Kongl. Maj:t kunde komma att gilla.

Den 26 mars 1889 aflät Eders Kongl. Maj:t nådig proposition till Riksdagen angående uppförande af ny teaterbyggnad å operahusets tomt m. m., och i underdånig skrifvelse den 14 påföljande maj anmälde Riksdagen,

1:o) att Riksdagen — jemte medgifvande *ej mindre* att nuvarande operahusets hela tomt i kvarteret Norrström finge af ifrågavarande teaterbyggnadskonsortium disponeras för uppförande derstädes af en ny teaterbyggnad, under vilkor att byggnaden uppfördes enligt ritningar, som af Eders Kongl. Maj:t fastställes, och enligt af Eders Kongl. Maj:t godkänd plan för byggnadsarbetets bedrifvande; att konsortiet anskaffade

för teatern erforderlig materiel af dekorationer, attributer, maskineri, belysning m. m. och öfrig inredning, med rätt för konsortiet att dervid förfoga öfver kongl. operans lösa egendom och tillhörigheter; samt att, sedan byggnaden blifvit färdig, konsortiet till statsverket under full eganderätt öfverlemnade densamma jemte nyssnämnda materiel och inredning äfvensom tillhandahölle den i konsortiets skrift af den 28 februari 1889 omförmälda reservfond, dock att, derest kongl. operans verksamhet skulle komma att upphöra eller det ordinarie anslaget till nämnda opera ej vidare varda af Riksdagen beviljad, af statsverket skulle till Stockholms stad återgäldas det af staden till byggnadsarbetet anvisade bidrag å 600,000 kronor, äfvensom att, om teaterverksamheten skulle upphöra, nyssnämnda reservfond eller den del deraf, som då kunde finnas i behåll, skulle öfverlemnas till Stockholms stadsfullmäktige för att användas till det kulturändamål, Eders Kongl. Maj:t kunde komma att gilla; allt enligt bestämmelser och föreskrifter i kontrakt, som emellan Eders Kongl. Maj:t och kronan samt konsortiet upprättades, dock med vilkor, att kontrakt ej finge upprättas förr, än sådana anordningar träffats, att full säkerhet förefunnes därför att teaterverksamheten under inga som helst omständigheter kunde komma att bedrivas för statens räkning eller staten betungas med någon utgift utöfver det här nedan omförmälda ordinarie anslag, samt att det bankkonsortium, åt hvilket försäljningen af det ifrågasatta premieobligationslånet kunde blifva öfverlemnadt, tillförbundnes att under lämplig tid och å skilda orter hålla de lånet tillhörande obligationer till salu inom landet till af Eders Kongl. Maj:t godkänt pris och i partier af högst 5,000 kronor för hvarje köpare, *än äfven* att Eders Kongl. Maj:t skulle ega att med Stockholms stad träffa aftal om utbyte af mark vid operahustomten enligt de i Stockholms stadsfullmäktiges underdåniga skrifvelse den 18 mars 1889 omförmälda grunder, med rätt för Eders Kongl. Maj:t att medgifva den utvidgning af Arsenalsgatan vid dess utmynnande i Gustaf Adolfs torg, som vore förenlig med den plan för teaterbyggnaden, hvilken af Eders Kongl. Maj:t blefve fastställd — å ordinarie stat under riksstatens sjunde hufvudtitel uppfört ett anslag till kongl. operan till belopp af 60,000 kronor, dock med det uttryckliga vilkor för anslagets utgående efter byggnadsföretagets fullbordande, att teaterverksamheten jemväl sedermera ordnades så, att för teaterns förbindelser funnes en bestämd, från statsverket fullständigt skild ansvarighet, och under den form härför, som af Riksdagen godkändes;

2:o) att Riksdagen medgifvit Eders Kongl. Maj:t rätt att högst för tiden intill slutet af det spelår, under hvilket den nya teaterbygg-

naden blefve färdig, upplåta de kongl. teatrarnes fasta och lösa egendom till begagnande åt den eller dem, som kunde befinnas villiga att, utan att statsverket derigenom betungades med några kostnader utöfver det för kongl. operan afsedda anslag å 60,000 kronor, bedrifva teaterverksamhet å sagda teatrar, eller, hvad operan anginge, å särskild förhyrd lokal, på ett konsten värdigt sätt, med rättighet jemväl för Eders Kongl. Maj:t att, med nedan nämnda undantag, för detta ändamål disponera eller öfverlåta dispositionsrätten till alla från teatrarne och deras fastigheter inflytande inkomster; samt

3:o) att Riksdagen medgifvit, att den afkomst, som under nyssnämnda tid kunde komma att vid upplåtelse af dramatiska teatern betingas, finge af Eders Kongl. Maj:t disponeras till förstärkande af de kongl. teatrarnes pensionsinrättnings fond.

På grund af Riksdagens ifrågavarande beslut blef genom kontrakt den 15 juni 1889 operabyggnaden upplåten till förste hofkapellmästaren Conrad Nordqvist för spelåret 1889—1890; och den 7 i samma månad upprättades med en bland kongl. dramatiska teaterns dåvarande sujetter bildad association kontrakt, hvarigenom för tiden intill slutet af det spelår, under hvilket stora teaterns nybyggnad blefve färdig, dramatiska teatern upplåts till nämnda association mot en årlig hyresafgift af 11,385 kronor. Beträffande operaverksamheten uppgjordes den 17 juni 1890 nytt kontrakt med Nordqvist, hvilken enligt detsamma skulle under spelåret 1890—1891 såsom operans direktör utan några som helst särskilda utgifter eller kostnader för statsverket leda och handhafva operans verksamhet. Af den möjligen uppstående vinsten skulle hälften tillfalla direktören och operans öfriga fast anställda personal i förhållande till deras intjenta aflöning samt den andra hälften afsättas till en fond, som under byggnadstiden skulle efter Eders Kongl. Maj:ts bepröfvande användas för operaverksamheten eller till understöd åt operans personal.

Enligt nytt kontrakt, som den 12 juni 1891 ingicks med Nordqvist, upplåts åt honom att under byggnadstiden såsom kongl. operans direktör, utan några som helst särskilda kostnader för statsverket utöfver det ordinarie statsbidraget, leda och handhafva operans verksamhet å svenska teatern. Såsom bidrag för bedrifvande af operaverksamheten skulle han åtnjuta statsanslaget, Eders Kongl. Maj:ts bidrag, ett årsanslag från teaterbyggnadskonsortiet, hyresinkomster af uthyrda lokaler inom svenska teatern samt den hälft af operans vinst för spelåret 1890—1891, som enligt kontraktet den 17 juni 1890 skulle få användas för operaverksamheten. Den 2 September 1892 öfvertog kammarherren A. Burén ledningen af denna verksamhet på samma vilkor som företrädaren.

Mellan Eders Kongl. Maj:t och kronan, å ena, samt teaterbyggnads-

konsortiet, å andra sidan, uppgjordes den 15 juni 1891 kontrakt angående uppförande af ny teaterbyggnad. Enligt detta kontrakt åtog sig konsortiet, bland annat, att sist före den 1 juli 1897 till statsverket fritt öfverlemna den nya teaterbyggnaden med erforderliga uppvärmnings- och luftvexlingsapparater, vatten- och aflopsledningar, teatermaskineri samt ledningar och lampor för elektrisk belysning äfvensom all nödig inredning i öfrigt; att såsom bidrag till förhyrande af annan teater under byggnadstiden årligen från och med den 1 juli 1891 till teaterbyggnadens fullbordande erlægga 25,000 kronor, dock för det första af dessa år 50,000 kronor med hänsyn till kostnaderna för operans förflyttning till svenska teatern och dennas förändring, men icke något bidrag för det sista byggnadsåret; att vid öfverlemnandet af den nya teaterbyggnaden ställa till Eders Kongl. Maj:ts förfogande 75,000 kronor för anskaffande af erforderliga dekorationer och attributer m. m. för denna teater; samt att för bildande af en reservfond till understödjande af den framtida verksamheten i den nya teaterbyggnaden jemväl ställa till Eders Kongl. Maj:ts disposition det kontanta öfverskott, som efter fullgörande af konsortiets åtaganden funnes i behåll, dock minst 500,000 kronor; och skulle, i händelse öfverskottet öfverstege 1,000,000 kronor, det öfverskjutande beloppet intill 200,000 kronor tillfalla de kongl. teatrarne och kongl. hofkapellets pensionsinrättningar efter af Eders Kongl. Maj:t verkställd fördelning.

Sedan för Eders Kongl. Maj:t blifvit anmäldt, att den nya operabyggnaden beräknades blifva i färdigt skick till statsverket öfverlemnad den 1 juli 1898, behagade Eders Kongl. Maj:t med anledning deraf att de bestämmelser, som af Eders Kongl. Maj:t meddelats i fråga om uppehållande af verksamheten å de kongl. teatrarne och dispositionen af samma teatrar fasta och lösa egendom endast vore gällande intill slutet af det spelår, under hvilket den nya teaterbyggnaden blefve färdig, den 25 september 1897 tillsätta en komité med uppdrag att, under iakttagande af de vilkor, som enligt Riksdagens underdåniga skrifvelse den 14 maj 1889 blifvit fästade vid beviljandet af det ordinarie anslaget till kongl. operan, inkomma med yttrande och förslag i fråga om sättet för uppehållande efter förenämnda tidpunkt af verksamheten å de kongl. teatrarne, dervid hänsyn jemväl borde af komitén tagas till det förhållande, att dramatiska teaterns nuvarande byggnad vore af den beskaffenhet, att densamma ej vidare lämpligen borde användas för teaterverksamhet.

I underdånig skrifvelse den 21 nästlidne februari har teaterbyggnadskonsortiet meddelat, att, enligt hvad då visade sig, arbetena å

det nya teaterhuset till den 30 nästkommande juni skulle vara så afslutade, att hinder icke mötte för kongl. operan eller begge de kongl. teatrarne att då öfverflytta till det nya huset med dekorationer, attributer med mera, för hvilket allt magasin och utrymmen till dess blefve iordningställda, äfvensom att till de nya lokalerna förlägga sina öfningar och repetitioner, om ock en del inrednings- och efterarbeten ännu under den närmast följande tiden måste pågå särskildt inom salongen och scenen, samt att vid tiden för den vanliga teaterterminens början byggnadens samtliga delar i allt fall kunde med säkerhet påräknas vara så färdiga, att de offentliga föreställningarne kunde begynda.

Den af Eders Kongl. Maj:t under den 25 september 1897 tillsatta teaterkomitén, som den 21 innevarande månad afgifvit betänkande och förslag, har hemställt,

att dramatiska teaterns byggnad med tomt måtte försäljas;

att fastigheten n:o 41 i kvarteret Blasieholmen, hvari den s. k. svenska teatern förut varit inrymd, måtte jemte alla dertill hörande inventarier och dekorationer, som tillhörde fastighetens nuvarande egare, för statsverkets räkning gravationsfri inköpas för en köpeskillning af högst 500,000 kronor;

att för inköpet af ifrågavarande fastighet och bestridande af kostnader för dess förändring till dramatisk skådebana finge användas dels försäljningssumman för dramatiska teaterns byggnad med tomt, dels ock af den reservfond, som komme att af teaterbyggnadskonsortiet till statsverket öfverlemnas, det belopp, som utgjorde skilnaden mellan kostnaden för svenska teaterns förvärfvande och förändring till dramatisk skådebana samt försäljningssumman för dramatiska teatern;

att, efter det ifrågavarande fastighet n:o 41 i kvarteret Blasieholmen för statsverket förvärfvats, de kongl. teatrarnes fasta och lösa egendom måtte för en tid af 10 år upplåtas åt ett aktiebolag med aktiekapital af minst 200,000 kronor, hvilket bolag skulle åtaga sig att, i öfverensstämmelse med de i ett af komitén upprättadt förslagskontrakt angifna vilkor och bestämmelser, på ett konsten värdigt sätt å de kongl. teatrarne utöfva teaterverksamhet omfattande såväl sångscenens som talscenens område; samt

att nämnda bolag måtte ega att för berörda åtagande uppbära det ordinarie statsanslaget till de kongl. teatrarne, Hans Maj:t Konungens bidrag, teaterfastigheternas afkomst och den årliga räntan å de kongl. teatrarnes reservfond.

Den 30 nästinstundande juni kommer, enligt hvad anmaldt blifvit, den nya operabyggnaden att af teaterbyggnadskonsortiet till statsverket öfverlemnas. I följd häraf och då de bestämmelser, som under de senare åren provisoriskt reglerat dispositionen af kongl. teatrarne fasta och lösa egendom samt verksamheten å samma teatrar, endast ega giltighet till och med utgången af det spelår, under hvilket nämnda öfverlemnande sker, måste i dessa hänseenden nya bestämmelser, hvilka naturligen böra erhålla så definitiv karakter som möjligt, från och med den 1 nästpåföljande juli komma till tillämpning.

För det definitiva ordnandet af de kongl. teatrarne framtida ställning och verksamhet erfordras, sedan numera, efter hvad all anledning finnes att antaga, en tidens alla fordringar fullt motsvarande lokal blifvit beredd för operainstitutionen, *dels* att formerna för de kongl. teatrarne verksamhet ordnas på sådant sätt, att å ena sidan sörjes för att teatrarne på ett värdigt sätt fylla sin uppgift som kulturanstalt och å andra sidan i möjligaste mån förebyggas ett förnyande af de ekonomiska förvecklingar, som vid vissa föregående tillfällen fört teatrarne till undergångens rand, dervid särskildt, på sätt Riksdagen såsom vilkor för operaanslagets fortsatta utgående uttryckligen föreskrifvit, bör tillses, att för teatrarne förbindelser finnes en bestämd, från statsverket fullständigt skild ansvarighet, *dels* ock att, med afseende derå att dramatiska teaterns nuvarande byggnad ej vidare bör användas för teaterverksamhet, bestämmelse träffas i fråga om platsen för talscenens framtida verksamhet.

Den af Eders Kongl. Maj:t den 25 september 1897 förordnade teaterkomitén, som haft att i omförmälda afseenden afgifva förslag, synes mig på ett tillfredsställande sätt hafva löst den uppgift, som varit komitén förelagd. Enligt komiténs förslag skulle verksamheten å de kongl. teatrarne icke drivas för statens räkning, utan på egen risk af ett bolag, som för ändamålet skulle bildas. De för bolagets bildande af komitén föreslagna grunderna, innefattade i ett komiténs betänkande bifogadt förslagskontrakt, som torde under litt. — få biläggas dagens protokoll, synas egnade att åt detta bolag gifva karakteren, icke i främsta rummet af ett affärsföretag, utan af en association af personer, som sammanslutit sig i syfte att verka för teaterinstitutionens upprätthållande, på samma gång likväl de tillgångar, som komme att af bolaget få disponeras, böra vara tillräckliga att förebygga förlust på företaget. Genom bestämmelsen, att Eders Kongl. Maj:t skall ega att af de fem ledamöterna i bolagets styrelse utse, vare sig inom eller utom bolaget, tre, af hvilka en skall vara ordförande och en verk-

ställande direktör och de kongl. teatrarne chef, beredes det allmänna ett öfvervägande inflytande på teatrarne angelägenheter. Med de af komitén sålunda föreslagna anordningar kommer de kongl. teatrarne ekonomi att hållas fullständigt skild från all sammanblandning med statsverket och full trygghet att vinnas för att statsverket icke skall komma att häfta i ansvar för teatrarne förbindelser, men icke desto mindre varder det allmänna i tillfälle att genom de af Eders Kongl. Maj:t förordnade ledamöterna i bolagets styrelse på ett fullt effektivt sätt tillse, att teatrarne på ett värdigt sätt fylla sin uppgift samt att den dyrbara statsegendom, som åt bolaget upplåtes, väl vårdas och att de understöd af det allmänna, som komma bolaget till del, väl användas.

Att bland dessa understöd äfven skulle, på sätt komitén föreslagit, ingå räntan å den reservfond, som af teaterbyggnadskonsortiet kommer att till statsverket öfverlemnas, öfverensstämmer väl icke till fullo med den af konsortiet uppgjorda och af Riksdagen godkända planen, enligt hvilken äfven denna ränteafkastning afsetts att användas först då brist å teaterverksamheten uppstode, men en blick å den i komiténs betänkande sid. 64 gjorda sammanställning af det enligt olika alternativ beräknade ekonomiska resultatet af teaterverksamheten torde öfvertyga derom, att, då enligt det gynsammaste af dessa alternativ den årliga behållningen beräknats uppgå till 39,100 kronor, denna marginal skulle blifva allt för ringa, derest icke bland de påräkneliga tillgångarna finge upptagas äfven reservfondens ränteafkastning. Härvid bör dessutom anmärkas, så väl att aktieegarne i det blifvande teaterbolaget skulle i rörelsen insätta sitt aktiekapital, minst 200,000 kronor, hvilket i första hand och före reservfonden skall anlitas för att täcka uppkommande brist, som ock att hvad af årsvinsten å rörelsen återstår, sedan lagstadgad afsättning till *bolagets reservfond* egt rum och aktieegarne uppburit fem procent ränta å aktiekapitalet, skall användas på sådant sätt, att af återstoden två tredjedelar afsättas till en för täckande af eventuella förluster å bolagets verksamhet afsedd dispositionsfond och en tredjedel till *de kongl. teatrarne reservfond*, intill dess den senare uppnått sitt ursprungliga kontanta belopp af 500,000 kronor, hvarefter jemväl denna tredjedel borde tillföras dispositionsfonden. Lägges härtill, att den vinst, som vid kontraktstidens slut kan yisa sig hafva å verksamheten uppstått, deri inbegripet hvad af dispositionsfonden då finnes kvar, skall sålunda disponeras, att, derest vid nämnda tidpunkt de kongl. teatrarne reservfonds kontanta tillgångar ej redan blifvit uppbringade till 500,000 kronor, fonden skall till nämnda belopp i första hand fyllas samt af återstoden

en tredjedel ytterligare tilläggas de kongl. teatrarnes reservfond — utom för det fall att kontraktet med bolaget komme att prolongeras, då sagda tredjedel skulle bilda en ny dispositionsfond för bolaget — synes genom de sålunda föreslagna anordningarne vara beredd en trygghet för teaterverksamhetens upprätthållande, som i väsentlig mån kan anses motsvara den ökade garanti, som åsyftats med planen att till reservfondens kapital lägga dess årliga ränteafkastning. Jag tvekar derföre icke att äfven i denna del förorda komiténs förslag.

Jag anser mig böra meddela, att till mig öfverlemnats en af ett antal fullt vederhäftiga personer undertecknad skrift, deri de iklädt sig ansvarighet för teckning till för en hvar angifvet belopp, sammanlagdt 200,000 kronor, af aktier i ett eventuellt bolag, bildadt på de grunder, som närmare angifvas i det förslagskontrakt och det förslag till bolagsordning, som finnas fogade vid teaterkomiténs betänkande.

Hvad derefter beträffar frågan om ordnandet af den dramatiska skådebanans framtida ställning, har jag endast att i allo instämma uti hvad komitén i detta afseende yttrat och föreslagit. Komitén har med öfvertygande skäl framhållit vigten för den nationella odlingen deraf, att staten icke lemnar den dramatiska konsten utan hägn. Utgående från den på dessa skäl grundade åsigten, att en af det allmänna stödd talscen fortfarande bör finnas, har komitén, då, enligt hvad vid flera föregående tillfällen och nu senast af öfverståthållareembetet i underdånig skrifvelse den 20 oktober 1897 blifvit framhållet, dramatiska teaterns nuvarande byggnad icke är af beskaffenhet att lämpligen böra för teaterverksamhet vidare användas, måst vara betänkt på att föreslå annan plats för utöfvandet af denna teaters verksamhet. Komitén har dervid till en början tagit under öfvervägande utvägen att förena sångscen och talscen å kongl. stora teatern under gemensam ledning. Af anställda, omfattande och noggranna beräkningar angående det ekonomiska resultatet af en dylik anordning i jemförelse med det, som vore att vänta af en anordning med två skådebanor under gemensam förvaltning, den ena för opera och det större skådespelet samt den andra för öfriga talpjeser och mindre operor, har komitén emellertid funnit framgå, att, medan enligt det senare alternativet kunde beräknas uppstå en årlig behållning af 39,100 kronor, det förra åter skulle resultera i en årlig brist af 54,200 kronor. Med särskildt framhållande att den brist, som enligt omförmälda beräkningar talscenens sammanförande med sångscenen å stora teatern skulle medföra, måste omöjliggöra anskaffandet, på sätt Riksdagen begärt, af en från statsverket fullständigt skild ansvarighet för teaterns förbindelser, har komitén, jemväl med

fästadt afseende på de af komitén äfven framhållna tekniska svårigheter, som för hvardera scenen skulle uppkomma genom de båda scenernas sammanförande å en teater, uttalat sig för teaterverksamhetens ordnande på sådant sätt, att den komme att drivas på två skådebanor under gemensam förvaltning.

Då komitén sålunda haft att afgifva förslag i fråga om sättet för anskaffande af lokal för den dramatiska skådebanan, har komitén till pröfning förehaft tre alternativ: ombyggnad af dramatiska teaterns nuvarande hus, uppförande af ny byggnad för denna teater eller inköp för ändamålet af annan teaterbyggnad, i hvilket afseende uppenbarligen endast kunde ifrågakomma den s. k. svenska teatern, i hvilken kongl. operan för närvarande är provisoriskt inrymd. De två första alternativen måste af komitén öfvergifvas, då anställda beräkningar utvisade, att en ombyggnad af dramatiska teatern skulle medföra en kostnad af omkring 250,000 kronor, hvartill komme, att på grund af angifna förhållanden ombyggnaden skulle medföra en ökning af teaterns utgifter och minskning af dess inkomster till sammanlagdt belopp af 49,000 kronor om året, samt att för bestridande af kostnaden för uppförandet af en ny teaterbyggnad måste anskaffas omkring 600,000 kronor *utöfver* den högsta köpeskillning, som hittills bjudits för dramatiska teaterns hus. Komitén har derföre ansett annan utväg icke återstå än att för ändamålet förvärfva den s. k. svenska teatern. Värdet af denna teater med tillhörande tomt har af tillkallade sakkunnige uppskattats till 500,000 kronor, hvarjemte kostnaderna för husets försättande i fullgodt skick och de förändringar af teatern, som skulle erfordras för dess användande till dramatisk skådebana, beräknats till 75,000 kronor. Teatern med tillhörande materiel är jemlikt försäljningsanbud, som gäller intill den 1 nästinstundande maj, till salu för ett pris af 500,000 kronor.

Till bestridande af den sålunda till 575,000 kronor uppgående kostnaden för inköp af svenska teatern och densammes aptering till lokal för dramatisk teater skulle i första rummet användas den blifvande köpeskillingen för dramatiska teaterns nuvarande fastighet. Det återstående kostnadsbeloppet, af komitén beräknadt till omkring 200,000 kronor, skulle enligt komiténs förslag anskaffas på sådant sätt, att beloppet förskötes från de kongl. teatrarnes reservfond, för att sedan återgäldas denna genom afsättningar, i den ordning förut omförmäls, från den på teaterverksamheten uppkommande vinst. Lika med komitén och på den af komitén anförda grund, att den nationella teater-

verksamheten svårligen kan för framtiden genom särskild, från statsverket skild ansvarighet betryggas på annat sätt än genom att fortfarande som hittills hafva två skådebanor, dock under gemensam förvaltning, anser jag det med fullt skäl kunna sägas, att de medel, som för nyssberörda ändamål komme att från reservfonden förskjutas, i sjelfva verket användts och väl användts i det syfte, för hvilket de blifvit hopbragta. Dock synes mig ordningen fordra, att föreskrift meddelas derom, att svenska teaterns fastighet eller egendomen n:o 41 i kvarteret Blasieholmen skall till motsvarande belopp gravationsfri ingå i reservfonden, till dess att det belopp, som ur fonden förskjutits, hunnit återbetalas.

Å dramatiska teaterns nuvarande fastighet afgafs år 1897 köpeanbud med 360,000 kronor. Då förändring derefter inträdt i ett förhållande, som utgjort förutsättning för att köpeskillingen kunnat af andudsgifvarne sättas till sagda belopp, är ovisst, huruvida numera för oförmälda fastighet kan erhållas en så hög köpeskillning som den nyssnämnda.

Sedan Hans Maj:t Konungen härefter behagat förklara, att, derest de kongl. teatrarne komme att i hufvudsaklig enlighet med de i förut oförmälda förslagskontrakt innefattade grunder upplåtas åt ett aktiebolag för utöfvande af teaterverksamhet å desamma, detta bolag egde att för berörda ändamål uppbära Hans Maj:ts bidrag till de kongl. teatrarne, hemställde föredragande departementschefen, under åberopande af hvad i ärendet blifvit af honom anfördt, att Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att medgifva:

att kongl. dramatiska teaterns byggnad med tomt må försäljas;

att fastigheten n:o 41 i kvarteret Blasieholmen, hvori den s. k. svenska teatern förut varit inrymd, må jemte alla dertill hörande inventarier och dekorationer, som tillhöra fastighetens nuvarande egare, för statsverkets räkning gravationsfri inköpas för en köpeskillning af högst 500,000 kronor;

att för inköpet af ifrågavarande fastighet och bestridande af kostnader för dess förändring till dramatisk skådebana må användas dels försäljningssumman för dramatiska teaterns byggnad med tomt, dels ock af den reservfond, som kommer att af teaterbyggnadskonsortiet till statsverket öfverlemnas, det belopp, som utgör skillnaden mellan kostnaden för svenska teaterns förvärfvande och förändring till dramatisk skådebana och försäljningssumman för dramatiska teatern; skolande fastigheten n:o 41 i kvarteret Blasieholmen till motsvarande belopp

gravationsfri ingå i reservfonden, till dess att det belopp, som ur fonden förskjutits, hunnit återbetalas;

att, efter det sist omförmälda fastighet för statsverket förvärfvats, de kongl. teatrarne fasta och lösa egendom må för en tid af tio år upplåtas åt ett aktiebolag med aktiekapital af minst 200,000 kronor, hvilket bolag skall åtaga sig att, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i förut omförmälda förslagskontrakt angifna vilkor och bestämmelser, på ett konsten värdigt sätt å de kongl. teatrarne utöfva teaterverksamhet omfattande så väl sångscenens som talscenens område; samt

att nämnda bolag må ega att för berörda ändamål uppbära, utom Hans Maj:t Konungens bidrag, det ordinarie statsanslaget till kongl. operan, teaterfastigheternas afkomst och den årliga räntan å de kongl. teatrarne reservfond.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, deruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition i ämnet aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Fredrik Zethelius.